



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

L.02.5/Gtk/25

Warszawa, 22 stycznia 2025 r.

Pan

Mikołaj Dorożala

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Stanisław Janiszewski

w odpowiedzi na przesłany do zaopiniowania przy piśmie z dnia 17 stycznia 2025 r. znak: DP-WOPV.0220.19.2024.AW projekt rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 stycznia 2025 r. zmieniającego rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (nr 1235 w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Klimatu i Środowiska) wykonując uchwałę Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego nr 39./2025 z dnia 22 stycznia 2025 r. zgłaszam następujące uwagi do projektu rozporządzenia:

1. W uzasadnieniu projektu wskazano na nieaktualne dane dotyczące trendów liczebności ujętych w projekcie gatunków ptaków oraz wpływu polowań na ww. gatunki w Polsce. Przytoczone w uzasadnieniu dane dotyczące pozyskania głowienki, czernicy i cyraneczki oraz wpływu użytkowania łowieckiego na ten gatunek pochodzą z lat 2005 – 2006, a zatem sprzed 20 lat. Pominięto przy tym aktualne dane naukowe na temat trendów liczebności i wpływu polowań na te gatunki, które przedstawiają się następująco:

Głowienka

Europejska populacja głowienki liczy ok. 370 tys. do 680 tys. osobników dorosłych (BirdLife 2021). Polska populacja, której liczebność jest szacowana na 2-11 tys. par, tj. 4 -22 tys. osobników stanowi zaledwie ok. 0,5 - 3,2% populacji europejskiej. Według danych z Monitoringu Ptaków Polski gatunek ten wykazuje spadek liczebności a także został umieszczony na Czerwonej Liście Ptaków Polski jako jedyny z gatunków łownych. Inne badania prowadzone w Polsce wykazują trend odmienny. W wielkopowierzchniowym monitoringu obejmującym 27 tys. ha stawów typu karpiego (33% stawów w Polsce) w latach 2019-2022 stwierdzono obecność 10 500



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

osobników. W przypadku samic wykazano wzrost liczebności o 22% w stosunku do lat 2016-2018. Zakładając, że dane z monitoringu wielkopowierzchniowego są wiarygodnym odzwierciedleniem sytuacji głównie na pozostałych zbiornikach zasiedlonych przez tę grzyżycę, to można szacować, że krajowa populacja omawianego gatunku może liczyć około 30 tys. osobników.

Pozyskanie łowieckie głównie w sezonie 2023/2024 wyniosło 849 osobników, co stanowi 2,83% polskiej populacji i 0,11 - 0,22% populacji europejskiej rocznie.

Pozyskanie łowieckie głównie w Europie kształtuje się na poziomie 44-63 tys. osobników.

Czernica

Europejska populacja czernicy liczy 879 tys. – 1 240 tys. osobników dorosłych (BirdLife, 2021). Polska populacja stanowi 0,4-0,6% populacji europejskiej o liczebności od 2 tys. do 8 tys. par (4 000 – 16 000 os.). W badaniach wielkopowierzchniowych prowadzonych w latach 2016–2018 na obszarze 27 tys. ha stawów typu karpiego (33% stawów w Polsce) stwierdzono obecność 4754 samic, a w latach 2019–2021 4182 samic, co oznacza spadek o 12%. Łącznie w obu okresach policzono 10363 i 9242 osobników. Przyjmując analogiczną interpolację wyników jak w przypadku głównie, populacja czernicy może obecnie liczyć ok. 30 tys. osobników. Pozyskanie łowieckie w sezonie 2023/2024 wyniosło 1 084 os. tj. 3,6% polskiej populacji i 0,09 -0,12 % populacji europejskiej. Pozyskanie łowieckie czernicy w Europie kształtuje się na poziomie 15-34 tys. osobników rocznie.

Cyraneczka

Europejska populacja cyraneczki liczy 1 040 - 1 640 tys. osobników (BirdLife2021). Polska populacja stanowi 0,2 % populacji europejskiej, która liczy 1,3-1,7 tys. par tj. 2,6-3,4 tys. osobników. W przypadku tego gatunku, Polska nie dysponuje danymi o trendach liczebności co do populacji lęgowej. Jeśli chodzi o populację zimującą wykazuje ona wzrost. Populacja europejska wykazuje wzrost liczebności. Pozyskanie łowieckie w sezonie 2023/2024 wyniosło 1,4 tys. osobników tj. 0,09 -0,1 % populacji europejskiej i dotyczy głównie populacji migrującej. Pozyskanie łowieckie cyraneczki w Europie kształtuje się na poziomie 610-761 tys. osobników rocznie.

Łyska

Populacja europejska łyski liczy 2 030 – 3 360 tys. osobników. Polska populacja szacowana jest na 33-57 tys. par tj. 66-114 tys. osobników, co stanowi 3,6 % populacji europejskiej. Pozyskanie łowieckie w sezonie 2023/2024 wyniosło 1,8 tys. osobników. tj. 1,5-2,7% polskiej populacji. Pozyskanie łowieckie łyski w Europie kształtuje się na



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

poziomie 104-161 tys. osobników rocznie. Gatunek ten ulega istotnym fluktuacjom rocznym z uwagi na skażenie środowiska pochodzenia antropogenicznego. Łyska objęta jest dwoma programami monitoringu populacji lęgowej. Są to Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych i Monitoring Ptaków Mokradeł. W przypadku tego gatunku oba programy wykazują niejednolite trendy liczebności. Wg danych MPM prowadzonego od 2008 r. łyska po pierwszych latach wykazywania spadku liczebności, ostatecznie 8 lat wykazuje stały, powolny wzrost liczebności.

Słonka

Populacja europejska słonki liczy 9 790–13 500 tys. osobników. Polska populacja szacowana jest na 10-30 tys. terytorialnych samców (20-60 tys. osobników) i stanowi 0,2% populacji europejskiej. Pożyskanie łowieckie w Polsce w sezonie 2023/2024 wyniosło 172 osobniki, tj. 0,3-0,9% polskiej populacji. Pożyskanie łowieckie słonki w Europie kształtuje się na poziomie 1 900 tys. osobników rocznie.

Krzyżówka

Europejską populację lęgową szacuje się na 1 540 –2 440 tys. par (3 250 –5 000 tys. osobników), a zimującą na 4 250 –5 650 tys. osobników. Polska populacja szacowana jest na 180-320 tys par, co stanowi 11,68 -13,11% populacji europejskiej. Pożyskanie łowieckie w sezonie 2023/2024 wyniosło 40 648 os. co stanowi 6,35 - 11,29% liczebności polskiej populacji.

W Polsce gatunek objęty jest monitoringiem Pospolitych Gatunków Lęgowych (MPPL), Monitoringiem Ptaków Mokradeł (MPM) oraz Monitoringiem Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW). Wszystkie monitoringi wykazują wzrost liczebności, zarówno dotyczące populacji lęgowej jak i zimującej.

Jarząbek

Europejską populację lęgową szacuje się na 2 000 –3 480 tys par, co odpowiada 4 010 –6 960 tys. osobników. Populację lęgową w UE szacuje się na 558 –949 tys par, co odpowiada 1 110 000–1 900 000 osobników. Polska populacja szacowana jest na 15 – 20 tys. samców (30-40 tys osobników) i stanowi 0,57 - 0,75% populacji europejskiej. Pożyskanie łowieckie w Polsce w sezonie 2023/2024 wyniosło 67 osobników co stanowi 0,17 - 0,22% krajowej populacji.

Reasumując, jedynie w odniesieniu do głowienki, czernicy i łyski dane dotyczące trendu liczebności nie są jednoznaczne i mogą wskazywać na spadek liczebności populacji ww. gatunków. W tej sytuacji, w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego, zasadnym byłoby objęcie ww. gatunków ptaków całorocznym okresem ochronnym (moratorium) na czas



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association Association des Chasseurs Polonais

przeprowadzenia rzetelnego monitoringu tych gatunków. Takie działanie odpowiadałoby również zasadzie zapobiegania i przezorności określonej w ustawie Prawo ochrony środowiska. W odniesieniu do pozostałych gatunków ptaków, tj. krzyżówki, cyraneczki, słonki i jarzábka, zarówno ich wykreślenie z listy gatunków łownych, jak i ewentualne objęcie moratorium nie znajduje uzasadnienia.

2. Projekt zakłada wykreślenie z listy gatunków łownych głowienki, cyraneczki, czernicy, krzyżówki, łyski, słonki oraz jarzábka. Wykreślenie ww. gatunków ptaków z listy gatunków łownych, bez równoczesnego wprowadzenia ich na listę gatunków objętych jedną z form ochrony, doprowadzi w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego do pogorszenia ich sytuacji przez pozbawienie tych gatunków statusu prawnego oraz może naruszać zasadę spójności systemu prawnego. Polski Związek Łowiecki zwraca przy tym uwagę, iż wszystkie występujące na terytorium Polski gatunki dzikich ptaków należą albo do gatunków łownych (ujęte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków łownych) albo do gatunków objętych ochroną gatunkową ścisłą lub częściową (ujęte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt). W ocenie Polskiego Związku Łowieckiego, w odniesieniu do ww. gatunków ptaków, w przypadku ich wykreślenia z listy gatunków łownych, nie znajdzie zastosowania pkt 479 załącznika nr 1 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, gdyż przepis ten odnosi się do gatunków występujących naturalnie na terytorium państw UE, a jedynie przebywających na terytorium Polski i został wprowadzony dla zapewnienia ochrony gatunków ptaków niewystępujących w Polsce, które przyleciały na terytorium Polski z innego państwa UE, w którym naturalnie występują. Dodatkowo pozbawienie ujętych w opiniowanym projekcie gatunków ptaków statusu prawnego (gatunku łownego albo objętego jedną z form ochrony) może prowadzić do niezgodności z prawem Unii Europejskiej – Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
3. W uzasadnieniu projektu wskazano, iż bezpośrednim skutkiem usunięcia z listy zwierząt łownych jarzábka, krzyżówki, cyraneczki, głowienki, czernicy, słonki i łyski będzie objęcie tych gatunków ptaków ochroną ścisłą i umieszczenie ich pod lp. 479 załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380). Oznacza to, że w stosunku do tych gatunków ptaków obowiązywać będą zakazy określone w § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia. Pomijając uwagę zgłoszoną w pkt 2, w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego należy zwrócić uwagę na inne konsekwencje takiego rozwiązania:
 - wejście w życie rozporządzenia wiązało się będzie m.in. z koniecznością zalegalizowania posiadanych przez myśliwych, a także innych obywateli i instytucje (np.



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

prowadzące działalność edukacyjną) okazów gatunków ptaków: łyski, głowienki, cyraneczki, czernicy, krzyżówki, słonki i jarzábka, które do tej pory uznawane były za łowne i nie obowiązywał zakaz przetrzymywania ich okazów (spreparowanych ptaków). W ocenie Polskiego Związku łowieckiego, liczba okazów ww. gatunków ptaków, ze względu na ich powszechne występowanie oraz użytkowanie łowieckie na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci można szacować na pewno na setki tysięcy okazów. Warto przy tym nadmienić, iż w 2004 r. przy wejściu w życie ustawy o ochronie przyrody stworzono przepis przejściowy – (art. 150), zgodnie z którym posiadacze okazów gatunków objętych ochroną byli zobowiązani do uzyskania stosownego zezwolenia na ich posiadanie w terminie do jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy. W obowiązującym stanie prawnym brak jest jakichkolwiek przepisów przejściowych, czy dostosowujących w tym zakresie. W związku z powyższym, po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia wszyscy posiadacze okazów ww. gatunków narażeni zostaną na odpowiedzialność karną za przestępstwo stypizowane w art. 127 ustawy o ochronie przyrody.

- wejście w życie projektu rozporządzenia doprowadzi do konieczności uzyskania zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnych dyrektorów ochrony środowiska na odstępstwo od zakazu niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd gatunków objętych projektowanym rozporządzeniem. W ocenie Polskiego Związku łowieckiego może to w konsekwencji doprowadzić do paraliżu wielu inwestycji, takich jak budowa infrastruktury drogowej, kolejowej lotniczej itp., bowiem prawdopodobieństwo napotkania gniazda np. krzyżówki, na terenie budowy jest bardzo duże ze względu na pospolite występowanie tego gatunku. Będzie to wymagało uzyskania zezwoleń, w formie decyzji administracyjnych co może trwać wiele miesięcy w przypadku zaskarżenia decyzji do sądu. Z analogiczną sytuacją będziemy mieli do czynienia w przypadku prowadzenia wszelkich prac hydrotechnicznych czy melioracyjnych. Co istotne, właściwe utrzymanie urządzeń melioracyjnych ma niebagatelne znaczenie przy zapobieganiu powodziom.

Powyższe skutki regulacji pominięto w OSR projektu ograniczając się tylko do wskazania, iż przedmiotowa zmiana będzie oddziaływać na Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska w związku ze zwiększeniem liczby spraw związanych z wydawaniem zezwoleń na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków ptaków wykreślonych z listy gatunków zwierząt łownych. Nie dokonano przy tym oceny wpływu nowelizacji m.in. na: gospodarke (w zakresie oddziaływania projektu na prowadzenie inwestycji infrastrukturalnych), obywateli (w zakresie legalizacji posiadanych okazów gatunków ptaków ujętych w projekcie), rolnictwo (w zakresie oddziaływania projektu na wykonywanie prac melioracyjnych w rolnictwie). Nie wskazano również na zwiększenie liczby



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

dokumentów, zwiększenie liczby procedur i wydłużenie czasu załatwienia sprawy w części OSR dotyczącej zmiany obciążeń regulacyjnych wynikających z projektu, a związanych z obciążeniem organów wydających ww. zezwolenia.

4. Zgodnie z art. 34 pkt 11a ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082) do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy podejmowanie działań mających na celu zwalczanie i zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zwierząt. W ramach realizacji ww. zadania, w odniesieniu do wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków, którego rezerwuarem są dzikie ptaki migrujące związane ze środowiskiem wodnym (m.in. łyska, głowienka, czernica cyraneczka i krzyżówka), myśliwi dostarczają organom inspekcji weterynaryjnej pochodzące od odstrzelonych ptaków ww. gatunków próbki do badań laboratoryjnych. Zaprzestanie odstrzału ww. gatunków może w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego wpłynąć negatywnie na efektywność nadzoru nad tą jednostką chorobową. Aspekt ten został pominięty w OSR projektu w zakresie ewentualnego oddziaływania na rolnictwo i gospodarkę w związku z potencjalnymi konsekwencjami wynikającymi z ograniczonej możliwości prowadzenia monitoringu ptasiej grypy.
5. Dodatkowo Polski Związek Łowiecki zwraca uwagę, że regulacja ma bezpośredni wpływ na sprawy związane z bezpieczeństwem ruchu lotniczego (ochrona biologiczna lotnisk przez sokolników). Ze względu na znaczące ograniczenie możliwości prowadzenia szkolenia w ramach działalności sokolniczej, projekt powinien zostać skierowany do opiniowania przez Polską Agencję Żeglugi Powietrznej oraz Ministerstwo Obrony Narodowej w zakresie wpływu regulacji na bezpieczeństwo ruchu lotniczego. Dodatkowo w Ocenie Skutków Regulacji nie uwzględniono, iż w odniesieniu do polskiego sokolnictwa - wpisanego na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości - przyjęcie proponowanej regulacji może oznaczać naruszenie ratyfikowanej konwencji międzynarodowej UNESCO ws. ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Regulacja znacząco ogranicza, a wręcz uniemożliwia wykonywanie polowania z użyciem ptaków łowczych, co jest elementem niezbędnym do szkolenia tych ptaków na potrzeby ochrony lotnisk i innych obiektów infrastruktury.
6. Nieuprawnione w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego jest również użyte w uzasadnieniu projektu stwierdzenie, że udział ptaków postrzelonych przez myśliwych stanowi znaczny odsetek i może wynosić nawet 20–30% całej populacji. Brak jest jakichkolwiek rzetelnych badań naukowych na ten temat. Należy przy tym zauważyć, iż w oparciu o obowiązujące przepisy w zakresie łowiectwa, polowanie na ptactwo może odbywać się pod warunkiem używania ułożonego w tym celu psa, z tym że jeden pies przypada na nie więcej niż trzech myśliwych. Powyższe regulacje prawne minimalizują ryzyko pozostawienia postrzałka.



Polski Związek Łowiecki

Polish Hunting Association

Association des Chasseurs Polonais

7. Polski Związek Łowiecki zwraca również uwagę, iż polowanie na ptactwo ma przede wszystkim na celu wejście w posiadanie zdrowego, naturalnego mięsa o świetnych wartościach odżywczych, co potwierdzają liczne badania nt. właściwości odżywczych i prozdrowotnych dziczyzny. Nie sposób zatem w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego doszukiwać się naruszenia jakichkolwiek norm etycznych w działaniu mającym na celu pozyskanie zdrowego i ekologicznego źródła pożywienia pochodzącego z odnawialnych zasobów przyrodniczych. Tym bardziej, że jak wynika z aktualnych danych naukowych, w tym danych przytoczonych w przedmiotowej opinii, użytkowanie łowieckie nie ma zauważalnego wpływu na trend populacji gatunków zwierząt łownych, a dziczyzna z roku na rok zyskuje na popularności u osób preferujących zdrowy sposób odżywiania.

Reasumując, w ocenie Polskiego Związku Łowieckiego zasadniejszym byłoby, jak już wspomniano na wstępie, objęcie całorocznym okresem ochronnym (moratorium) łyski, głowienki i czernicy na czas przeprowadzenia rzetelnego monitoringu tych gatunków. Działanie takie znajduje bowiem oparcie w aktualnych danych naukowych na temat trendu populacji tych gatunków i odpowiada zasadzie zapobiegania i przezorności określonej w ustawie Prawo ochrony środowiska. Warto przy tym dodać, iż wykreślenie gatunków zwierząt z listy zwierząt łownych i objęcie ich ochroną nie zawsze prowadzi do poprawy ich sytuacji, czego doskonałym przykładem są takie gatunki ptaków, jak głuszczyk, czy cietrzew. Gatunki te, po objęciu ich ochroną pozostały przedmiotem zainteresowania jedynie myśliwych i leśników, którzy od lat prowadzą działania na rzecz ich reintrodukcji. Pomimo prowadzonych przez myśliwych i leśników działań, liczebność ww. gatunków stale utrzymuje się na bardzo niskim poziomie, co dodatkowo świadczy o braku wpływu użytkowania łowieckiego na liczebność ich populacji. Dodatkowo, rekomendowane przez Polski Związek Łowiecki rozwiązanie (objęcie moratorium łyski, głowienki i czernicy) pozwoliłoby również wyeliminować pozostałe zagrożenia wynikające z projektu, o których mowa w przedmiotowej opinii.

Z poważaniem

ŁOWCZY KRAJOWY

Eugeniusz Grzeszczak

Do wiadomości:

1. Pani Joanna Knapińska, Prezes Rządowego Centrum Legislacji (uwaga nr 2 i uwaga nr 3 tiret pierwszy)
2. Pan Dariusz Klimczak, Minister Infrastruktury (uwaga nr 3 tiret drugi)
3. Pan Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (uwaga nr 4)